

R' Moshe Feinstein AIH

Sept. 9, 2001

שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק ב סימן יח

בא"א לה להתעבר אלא בזילוף זרע הבעל למעיה קודם שישלמו ז' נקיים כ' מנחם אב תשכ"א. מע"כ ידידי הרב הגאון מוהר"ר יעקב הכהן זעלצער שליט"א הרב דקה"י עדת ישורון ביאהאננעסבורג.

הנה בדבר האשה אשר לפי דברי הרופאים מומחים היא מוכשרת לקבל הריון רק ביום השמיני ויום התשיעי מהתחלת וסתה, וכתב בתר"ה שבדבר זליפת זרע הבעל לבטנה יש שמתירין אחרי עבור י"ז נקיים קודם הוסת ותצא מספק זבה ואחר ז' ימים מהתחלת הוסת אם תפסוק מדמיה תטבול כדין נדה מדאורייתא ואח"כ יעשו זליפת הזרע לבטנה ומחמת שיש שאוסרין רוצה כתר"ה לידע דעתי הענייה. והנה אם הנידון הוא דרך תשמיש להתיר בשביל פו"ר לעשות כדינא דאורייתא לא כחומרת ר' זירא שיושבות ז' נקיים, אף שיש מקום לדון בזה מ"מ למעשה אין להתיר ואין רצוני לדבר בזה ע"י הכתב ורק אם יזמין השי"ת שנתראה איזה פעם נדבר בזה לברור הדבר ולא למעשה.

אבל כפי ששמעתי הנידון לזלף זרע הבעל לתוך בטנה שלא בתשמיש אלא ע"י שפופרת שעושיין הרופאים, אין צורך לטבילה בזה כי איסור וכתב דנדה הוא רק ע"י תשמיש דביאה ואם תתעבר מזרע הבעל בנדתה ע"י הזילוף שהוא כאמבטי שאיתא בגמ' אין שום פגם על הולד. ומפורש כן בט"ז יו"ד סימן קצ"ה סק"ז מהגהת סמ"ק בשם הר"פ שאשה נדה יכולה לשוב אסדיני בעלה ואינה חוששת פן תתעבר מש"ז של בעלה ויהא הולד בן הנדה משום דכיון דאין כאן ביאת איסור הולד כשר לגמרי ואפילו תתעבר מש"ז של אחר ורק שעל ש"ז של אחר קפדינן אהבחנה ועל שמא ישא אהותו מאביו שזה ליכא בנדה מש"ז של בעלה, וכן הא סובר הב"ח שממנו העתיק הט"ז וגם הב"ש בסמין א' סק"י שהביא להב"ח הא סובר כן וכן הדעת נותן, ומה שאיתא באוצר הפוסקים בשם בר ליואה ועוד ספר שפליגי ע"ז בזרע של אחר שהוא ממזר הם דברי הבל והוא נגד הר"פ ורבותינו האחרונים עמודי ההוראה, וממילא בשל הבעל אף שהיא נדה אין שום פגם בהולד. וממילא אין להחמיר ולהצריכה לטבול אחר שבעה ימים בלא ספירת שבעה נקיים משום שיכול לבא מזה קלקול להקל גם לשמש עם בעלה והוי חומרא דאתי לידי קולא, וגם שאין בזה שום צורך להחמיר שאין לחוש לשיטתם כלל, ובפרט לפגם דולד הנדה שאין נוגע זה לאיסורין כלל דכשר אף לכהונה אלא שהוא פגם בעלמא לענין חשיבות ומעלה.

אבל מה שעומד נגד עשיית זה למעשה הוא איך להוציא הזרע מהבעל, שאף שהוא בשביל להוליד בנים שמסתבר שאין בזה משום איסור הוצאת זרע לבטלה, והוא כ"ש ממה שמותר למי שניקב הגיד שלו וסתמו שבדוקין אותו בהוצאת זרע לראות אם נסתם היטב ביבמות דף ע"ו אף שהתם הוא ספק אלמא דכיון שהוא כדי לראות אם מותר ליקח אשה אין זה לבטלה, כ"ש הכא שהוא כמו ודאי שיווליד ע"ז שלא הוי לבטלה, אבל הא משם חזינן שלמשמש האבר בידים ולהוציא זרע אסור שהרי שלח רבא בריה דרבה לר' יוסף ילמדנו רבינו היכי עבדינן והוצרך ר' יוסף לומר שמנחנן נהמא חמימי דשערי אבי פוקרי ומקרי ואביי אמר שמעברינן קמיה בגדי צבעונין ויהרהר ע"ז בנשים וניקרי עיי"ש והא במשמוש הידים בהאבר ודאי ניקרי אלמא דזה אסור אף לצורך לישא אשה ולהוליד בנים. ובארתי שהוא מצד שבמשמוש הידים באבר יש עוד איסור לא תנאף ביד דתנא דבי ר' ישמעאל בנדה דף י"ג שאיסור זה לא הותר בשביל פו"ר כמו שלא הותר ניאוף ממש ולכן אסור ע"י משמוש הידים ושאל היכי עבדינן, והתירו ע"י הנחת נהמא חמימי דשערי אבי פוקרי שהוא נקב הרעי שכיון שאינו נוגע בהאבר אף שמתקשה אברו ע"ז ליכא איסור לא תנאף אלא איסור הוצאת זרע לבטלה, וכן להרהר בנשים שהאיסור הוא מונשמרת מכל דבר רע דדריש ר' פינחס בן יאיר מכאן שאסור להרהר ביום ולבא לידי טומאה בלילה בהוצאת זרע בכתובות דף מ"ו שחזינן שאין איסור הרהור איסור מצד עצמו אלא משום שלא יבא לידי קרי לבטלה שאין הקפידא משום הטומאה דרשאין ליטמאות בכל הטומאות לכתחלה אלא משום הוצאת הזרע לבטלה, ולכן בכאן לבדיקה אם נסתם היטב שהוא לצורך לישא אשה ולהוליד בנים ואינו לבטלה מותר.

ונמצא שגם בעובדא זו יצטרך להוציא הזרע רק באופנים אלו ולא במשמוש ידים באבר וכיון שלא בקיאינן בעצה דנהמא חמימי דשערי יצטרך לעשות כאביי שהוא בהרהור באשתו כמו שרוצה לבעולה ורשאי להסתכל בה בכוונה ליהנות במקומות שמותר באשתו נדה ולהשתדל שיתאוו לתשמיש עד שיתקשה אברו מזה בלא נגיעה ואז יכניס אברו בכלי זכוכית שיצא לשם הזרע. ויש אנשים שלא יועיל להם זה אבל רוב אנשים מועיל להם הרהור להוציא זרע בפרט בזמננו. וזרע זה שיוציא יכניסו בשפופרת לבטן האשה בימים שראויה להריון אף שלא טבלה. ויצא בזה מצות פו"ר כשתוליד האשה עיי"ז, ל"מ להב"ש שם שכתב בפירוש דאף על נתעברה באמבטי דהוא בנו לכל דבר אף לצאת בו מצות פו"ר אלא אף להמגיה בט"ז סק"ח שהוא החכ"צ, דכל מה שנכתב בט"ז על סימן א' הוא של המגיה, שבאמבטי מסתפק משום דתלי בקום ועשה והיא נתעברה מעצמה נמי מסתבר שיודה בכאן דהוציא בכוונה על דעת להכניס בשפופרת לבטן אשתו דהוי זה במעשה.

ובעצם טעם המגיה בט"ז דכיון שבלא מעשה אפשר לא יצא, לא נכון כלל דהא בהיו לו בנים בהיותו עכו"ם ונתגייר דלר' יוחנן קיים פו"ר ביבמות דף ס"ב ואיפסק כן בש"ע סימן א' סעיף ז' אף שבהיותו עכו"ם לא היה מחוייב שהקשה ע"ז הטו"א בר"ה דף כ"ח מהא דאכל מצה בהיותו שוטה לא יצא ואם נשתפה צריך לאכול מצה אחרת משום דכיון דלא היה מחוייב בעת שעשה המצוה

לא שייך לומר שיקיים המצוה בזה, ועיין במנ"ח מצוה א' שתירץ מחמת זה דמצות פו"ר אינו על המעשה אלא על הוית הבנים דלכן אם מתו לא קיים פו"ר, וא"כ גם ע"י אמבטי אף שהוא שלא במעשה נמי יצא.

ולע"ד יש לתרץ בפשיטות דאף שלא מסתבר לומר כהמנ"ח שהמצוה לא תהיה על המעשה, אבל המעשה שנצטוה בפו"ר אינה הולדת הבנים דזה אינו בידו אלא המצוה וחיוב שעליו הוא לבעול אשתו ביאה גמורה שיהיה אפשר מזה להוליד. וראיה לזה מתוס' ב"ב דף י"ג ד"ה כופין שכתבו דמשעת העראה קא עקר ללאו ועשה דפו"ר לא מקיים עד גמר ביאה עיי"ש, הרי דבגמר ביאה נחשב מקיים אף שעדיין לא נתעברה כלל כיון דרק זה בידו לעשות. וחיוב זה לבעול אשתו איכא עליו מצד פו"ר עד שילדו לו בן ובת שאז נפטר. ומדויק לשון המשנה ביבמות דף ס"א שלא אמר כמה בנים מחוייב אדם להוליד אלא אמר לא יבטל אדם מפו"ר אא"כ יש לו בנים, דפירושו דמצות פו"ר שעליו הוא הבעילה שרק זה הוא בידו ואין לו לבטל מזה עד שיהיו לו בנים. וממילא כשיש לו בנים כבר אף מבעילות שבעל כשלא היה מחוייב כשהיה עכו"ם או שוטה ולא קיים מצוה במעשיו מ"מ אין לחייבו שוב במצוה זו כיון שיש לו בנים שלא חייבה תורה מצוה זו למי שיש לו בנים, ובהכרח הוא פטור כמו בקיים פו"ר. עכ"פ איך שנימא אין לחלק בין אמבטי להוליד בהיותו נכרי או שוטה ואף ר"ל שפליג בנכרי משום דקטן שנולד דמי מודה בשוטה שנפטר וכ"כ הוא באמבטי דלא כהמגיה בט"ז. ידידו מוקירו ומברכו, משה פיינשטיין